

Vår(t) tjänsteställe | Handläggare | Avd/Sektion

Hälsöhuset | Jessica Fagerlönn | Arbetsmiljöavdelningen LKAB

D 0970-76350

E jessica.fagerlonn@lkab.com

Författare: Jessica Fagerlönn

Uppdragsgivare: LKAB

Utredning till: Miljö- och energidepartementet m.registrator@regeringskansliet.se
(PDF- och wordformat) stefan.appelgren@regeringskansliet.se
SveMin/GRAMKO Åsa Dahlfors

Miljö- och energidepartementet D2017/01120/Ke Kemikalieenheten

MYNDOC-nr: LKAB-591 LKAB

Yttrande om remiss avseende Strålsäkerhetsmyndighetens förslag till strukturella förändringar i förordningen (2008:463) om vissa avgifter till Strålsäkerhetsmyndigheten

Innehållsförteckning

Sammanfattning	2
Inledning	3
<i>Om LKAB</i>	<i>3</i>
<i>Bakgrund</i>	<i>3</i>
Konsekvenser för LKAB enligt avgiftsförordningen	3
Allmänna kommentarer	4
<i>Avgifter saknas för NORM-verksamheter och byggnadsmaterial</i>	<i>4</i>
<i>Okända avgiftsnivåer för anmälan och ansökan</i>	<i>4</i>
17 c § Radon och anmälningsavgifter	5
<i>Antalet anmälningar till Strålsäkerhetsmyndigheten</i>	<i>5</i>
<i>NORM-verksamheter och byggnadsmaterial</i>	<i>5</i>
<i>Ansvarsfördelningen vid anmälan av radon</i>	<i>6</i>
<i>Radonhalter och referensnivån</i>	<i>6</i>
<i>Radonexponering</i>	<i>6</i>
<i>Författningskommentarerna till avgiftsförordningen</i>	<i>7</i>
LKAB:s förslag	7

Vår(t) tjänsteställe | Handläggare | Avd/Sektion

Hälsöhuset | Jessica Fagerlönn | Arbetsmiljöavdelningen LKAB

D 0970-76350

E jessica.fagerlonn@lkab.com

Sammanfattning

Förslagen till bestämmelser i avgiftsförordningen 17 c § är nya och LKAB uppfattar det som svårt att överblicka konsekvenserna. Det LKAB ändå kan se är att: Antal anmälningar som berör LKAB är svårt att förutse, nivåerna och antal på anmälningsavgifterna är okända. Förslaget innebär även ett ökat administrativt arbete samt att ansvarsfördelningen vid anmälan är oklar. Avgiften för NORM-verksamheter är inte angiven i ändringsförslaget.

LKAB efterlyser en konsekvensutredning om anmälningsavgiften då det är nya bestämmelser samt att förslaget kopplar till nya bestämmelser om radon på arbetsplatser (kap 12 i Strålsäkerhetsmyndighetens föreskrifter om anmälningspliktiga verksamheter). Av konsekvensutredningen bör det även framgå hur avgiftsförordningen 17 c § synkroniserar med övriga lagar, förordningar och föreskrifter inom strålskydd och arbetsmiljö. Viktigt att man använder samma begrepp i all lagstiftning och att det är tydligt vem som har ansvaret för olika åtgärder.

LKAB ifrågasätter ansvarsfördelningen mellan samordningsansvarig och arbetsgivare vid anmälan. LKAB anser att förslaget går emot arbetsmiljölagens (AML) och övriga arbetsmiljöverkets föreskrifters (AFS) beskrivning av ansvarsfördelning.

Vår(t) tjänsteställe | Handläggare | Avd/Sektion

Hälsöhuset | Jessica Fagerlönn | Arbetsmiljöavdelningen LKAB

D 0970-76350

E jessica.fagerlonn@lkab.com

Inledning

Luossavaara Kiirunavaara AB (LKAB) har i samverkan med SveMin granskat förslaget till ändring av avgiftsförordningen med fokus på radon (17 c §) som är en ny bestämmelse i svensk lagstiftning. LKAB har beslutat att svara gemensamt svar via SveMin samt ge ett eget svar till Miljö- och energidepartementet.

Om LKAB

LKAB är ett gruvföretag som bryter och förädlar järnmalm i Malmfälten. LKAB har två underjordsgruvor i Kiruna och Malmberget och ett dagbrott i Svappavaara. LKAB:s verksamheter ovan jord är bl.a. förädlingsverken på ovannämnda tre orter. Utöver detta har LKAB dotterbolag bl.a. järnvägstransporter samt hamnverksamhet. LKAB äger även industrifastigheter samt ett fastighetsbolag med bostäder samt andra lokaler för uthyrning.

Bakgrund

LKAB har tidigare lämnat in remissvar till Strålsäkerhetsmyndigheten om förslag om ny strålskyddslag och föreskrifter enligt EU-direktivet 2013/59/euroatom:

- SSM2014-1321-14, införandet av strålskyddsdirektivet i svensk lagstiftning
- SSM2016-4190, underhandsremiss nr 1 om radon på arbetsplatser
- SSM2016-4190, underhandsremiss nr 2 om radon på arbetsplatser
- SSM2017-797, externremiss om radon på arbetsplatser

Konsekvenser för LKAB enligt avgiftsförordningen

De nya bestämmelserna som föreslås har inte vad LKAB kunnat se inte varit föremål för någon konsekvensutredning om hur de påverkar företagen, vilket gör det svårt att bedöma dessa. Det LKAB kan se är att är dock följande:

- Antal anmälningar för LKAB är okänt.
- Nivåerna är okända på anmälningsavgifterna.
- Detta innebär flera avgifter för LKAB.
- Förslaget är fokuserad mot gruvbranschen med underjordsgruvor.
- Det innebär ökat administrativt arbete för att säkerställa att anmälan är kontinuerligt uppdaterad.
- Ansvarsfördelning är oklar vid anmälan.

Vår(t) tjänsteställe | Handläggare | Avd/Sektion

Hälsöhuset | Jessica Fagerlönn | Arbetsmiljöavdelningen LKAB

D 0970-76350

E jessica.fagerlonn@lkab.com

LKAB saknar också en konsekvensutredning mellan strålskyddslagen och dess föreskrifter (Radon, NORM/Byggnadsmaterial), avgiftsförordningen samt arbetsmiljölagen inklusive Arbetsmiljöverkets föreskrifter.

LKAB skulle gärna se att en fördjupad bedömning görs av de föreslagna föreskrifternas ändamålsenlighet och hur de kommer att kunna tillämpas. Bolagets verksamheter skulle med fördel kunna användas som exempel för en sådan analys.

Allmänna kommentarer

Bra att det finns en promemoria med kommentarer till förslaget.

LKAB upplever läsbarheten av förordningen svår. Textmassan är kompakt och ändringarna omfattande. Det är svårt att få en överblick och veta vilka områden som berörs av avgiftsförordningen.

Avgifter saknas för NORM-verksamheter och byggnadsmaterial

Avgiften för NORM-verksamheter är inte angiven i förslaget till ändringar av avgiftsförordningen 2008:463.

Källa: Enligt vägledningen för 7 § i föreskrifterna om naturligt förekommande radioaktivt material och byggnadsmaterial (sidan 14) är anmälan till Strålsäkerhetsmyndigheten belagd med en avgift. Denna avgift kommer att fastställas genom förordningen (2008:463) om vissa avgifter till Strålsäkerhetsmyndigheten.

Okända avgiftsnivåer för anmälan och ansökan

LKAB noterar att det saknas specificerade avgiftsnivåer för anmälan i förslaget. I förslaget står det X kronor i bl.a:

- Avgifter 5 a § punkt 2, 5, 6, 7
- Avgifter 16 § punkt 12 och 13
- Avgifter 17 c §

Vår(t) tjänsteställe | Handläggare | Avd/Sektion

Hälsöhuset | Jessica Fagerlönn | Arbetsmiljöavdelningen LKAB

D 0970-76350

E jessica.fagerlonn@lkab.com

17 c § Radon och anmälningsavgifter

LKAB efterlyser en konsekvensutredning fr de nya bestämmelserna om avgifter för anmälningspliktig verksamhet.

LKAB anser att det är viktigt att lagar, förordningar och föreskrifter synkroniseras inom strålskydd och arbetsmiljö för att säkerställa att samma begrepp används och att det tydligt framgår vem som är ansvarig för olika åtgärder och vad som ingår i ansvaret (t ex arbetsgivar- och samordningsansvar, verksamhetsutövare, arbetsplats, arbetsställe och verksamhet). Förslaget uppfyller inte detta.

Antalet anmälningar till Strålsäkerhetsmyndigheten

Enligt LKAB:s tolkning av de föreslagna radonföreskrifterna (12 kap 3 och 4 §§), som är kopplade till avgiftsförordningen (2008:463) innebär det minst fyra anmälningsplikter. Dessutom kan det tillkomma fler anmälningar från LKAB:s ovanjordsverksamheter. Se räkneexempel i tabell 1.

Tabell 1. Radon och anmälan enligt föreskrifter om radon på arbetsplatser (kap 12 i Strålsäkerhetsmyndighetens föreskrifter om anmälningspliktiga verksamheter).

Paragrafer	Ansvar	LKAB, anmälan till SSM
3 §, referensnivå radonhalt	Arbetsgivare, arbetsplats	2 st underjordsgruvor + ev. fler ovanjordsverksamheter t.ex. Malmberget, Svappavaara, Kiruna, Luleå. *)
4 §, radonexponering	Samordningsansvarig, råder över arbetsstället	2 st underjordsgruvor + ev. fler ovanjordsverksamheter, (t.ex. Malmberget, Svappavaara, Kiruna, Luleå.

*) Utöver LKAB:s anmälan, så innebär förslaget, att alla entreprenörsarbetsgivare ska göra egna anmälningar

NORM-verksamheter och byggnadsmaterial

Det kan även tillkomma ytterligare anmälningsplikter för LKAB som är kopplat till radon. Inom Strålsäkerhetsmyndigheten pågår det även arbete med att ta fram föreskrifter om naturligt förekommande radioaktivt material (NORM) och byggnadsmaterial och där tillkommer nya bestämmelser om anmälningsplikt (6 §) och anmälan (7 §) gällande bl.a. nukliden uran där radon ingår som en sönderfallsprodukt.

Vår(t) tjänsteställe | Handläggare | Avd/Sektion

Hälsöhuset | Jessica Fagerlönn | Arbetsmiljöavdelningen LKAB

D 0970-76350

E jessica.fagerlonn@lkab.com

Ansvarsfördelningen vid anmälan av radon

LKAB ifrågasätter ansvarsfördelningen i avgiftsförordningen 17 c § gällande anmälan av radonhalter och radonexponeringar till Strålsäkerhetsmyndigheten då den föreslagna ansvarsfördelningen går emot arbetsmiljölagen.

Radonhalter och referensnivån

Det är otydligt hur en entreprenör (arbetsgivare), som är verksam på arbetsplatser inom arbetsställen, ska agera.

Hur kan en entreprenör som verkar på någon annans arbetsställe bedöma om referensnivån överskrider 200 Bq/m³ och om man berörs av föreskrifterna om radon på arbetsplatser? Det är den som råder över arbetsstället (samordningsansvarig) som har störst möjlighet att mäta radonhalter och ska informera entreprenörerna som ska utföra arbetsuppgifter om vilka nivåer på radon det finns på arbetsstället.

Radonexponering

LKAB anser att det kommer att bli komplicerat för den som råder över arbetsstället (samordningsansvarig) att **bedöma om radonexponeringen** hos entreprenörsanställda riskera överskrida 0,72 MBq/h/m³.

LKAB anser att det finns en risk att samordningsansvarige (LKAB) tar över **arbetsgivaransvaret** från entreprenörsföretaget.

Detta måste vara ett åliggande för det arbetsgivaransvariga entreprenörsföretaget där verksamheten bedrivs av ett sådant

Bedöma radonexponeringar

Att få kännedom om entreprenörsanställdas radonexponeringar krävs t.ex.:

- Att utföra beräkningar på radonexponeringar, då måste man känna till vistelsetiden på arbetsområdet. Den som har samordningsansvaret har inte personalansvar och har inte kunskap om var och hur länge den entreprenörsanställda arbetar på ett visst arbetsställe. Det är arbetsgivaren som styr och leder arbetet som har den kunskapen.
- Att utföra radonmätningar för att fastställa radonexponeringar är arbetsgivarens ansvar enligt arbetsmiljölagen 3 kap 2 och 2a §§ samt föreskrifter om systematiskt arbetsmiljö AFS 2001:1

Vår(t) tjänsteställe | Handläggare | Avd/Sektion

Hälsöhuset | Jessica Fagerlönn | Arbetsmiljöavdelningen LKAB

D 0970-76350

E jessica.fagerlonn@lkab.com**Författningskommentarerna till avgiftsförordningen**

LKAB bedömer att formuleringen i författningskommentarerna i andra stycket i 17 c § bör ses över då detta inte är synkroniserat med arbetsmiljölagen. Det är den som råder över arbetsstället (t.ex. en underjordsgruva) som kan genomföra radonsänkande åtgärder kopplat till radonhalten. Det är arbetsgivaren (t.ex. entreprenören verksam i LKAB:s underjordsgruva) som kan påverka individens radonexponeringar. Samt att samordningsansvarig (LKAB) i samverkan med entreprenören (arbetsgivare) arbetar med strålskyddet.

LKAB:s förslag

LKAB föreslår att bestämmelserna ska anpassas på ett rimligt sätt som kan genomföras praktiskt. Exempelvis en anmälan per verksamhet för både radonhalter och radonexponeringar. Där LKAB (samordningsansvarig och/eller arbetsgivare) rapporterar in om referensnivån för radonhalter och/eller radonexponering överskrids (för både underjords- och ovanjordsverksamheter).

LKAB, i rollen som arbetsgivare, gör en bedömning om det finns arbetstagare med risk för särskilt hög radonexponering.

LKAB, i rollen som samordningsansvarig, informerar entreprenörer som är verksamma på arbetsstället om bl.a. radonhalter.

Entreprenören, i rollen som arbetsgivare, som utför arbetsuppdrag på andras arbetsställen, gör en bedömning om egen personal har risk för särskild hög radonexponering.

LKAB tydliggör att det är den som råder över arbetsstället (t.ex. en underjordsgruva) som har störst möjlighet att utföra radonsänkande åtgärder kopplat till radonhalten. Det är arbetsgivaren (t.ex. entreprenören verksam i LKAB:s underjordsgruva) som kan påverka individens radonexponeringar. LKAB och entreprenörer ska självklart samverka i arbetet med strålskyddet.